

Evropsko sodišče za človekove pravice (peti oddelek) je v razpravi 11. marca 2014 kot senat v sestavi:

Ann Power - Forde, *predsednica*,

Boštjan M. Zupančič,

Helena Jäderblom, *sodniki*

in Stephen Phillips, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,

ob upoštevanju navedene pritožbe, vložene 18. decembra 2009,

po posvetovanju sklenilo:

DEJSTVA

1. Pritožnik Maks Kovačič je slovenski državljan, rojen leta 1978 in prebivajoč v Leskovcu pri Krškem. Pritožnika je pred Sodiščem zastopala Odvetniška družba Matoz, O. P. d. o. o., odvetniška pisarna s sedežem v Kopru.

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala T. Mihelič Žitko, državna pravobranilka.

A. Okoliščine zadeve

3. V nadaljevanju so povzete okoliščine zadeve, ki sta jih predložili stranki.

4. Pritožnik je prestajal kazen zapora na polodprtem oddelku ZPKZ Ljubljana od 15. julija 2009 do 27. novembra 2009. Od 27. novembra 2009 do 21. januarja 2010 je bil na odprtem oddelku ZPKZ Ljubljana Ig. Od 21. januarja 2010 do 2. septembra 2010 je bil na odprtem in zaprtem oddelku ZPKZ Ljubljana, Oddelek Novo mesto (v nadaljnjem besedilu: Oddelek Novo mesto).

5. Od 15. julija 2009 do 27. novembra 2009 je bival na polodprtem oddelku ZPKZ Ljubljana v sobi št. 146, ki je merila 18,8 kvadratnega metra (skupaj z ločenim sanitarnim prostorom površine 1,72 kvadratnega metra) in v kateri je bilo poleg pohištva pet ležišč (dva pograda in ena samostojna postelja). Po navedbi pritožnika je bilo med njegovim pridržanjem v sobi nameščenih pet oseb. Vlada je trdila, da se je njihovo število spreminjalo med štiri in pet. Soba je imela eno dvokrilno okno velikosti 107 x 110 cm, ki so ga zaporniki lahko prosto odpirali ali zapirali.

6. Glede splošnih značilnosti sob na polodprtem oddelku, materialnih in sanitarnih razmer v njih ter zdravstvenega varstva glej sodbo *Štrucl in drugi proti Sloveniji*, št. [5903/10](#), [6003/10](#) in [6544/10](#), 21.–32. odstavek, 20. oktober 2011.

7. Glede časa, preživetega zunaj sobe na polodprtem oddelku, je vlada navedla, da so bile sobe na polodprtem oddelku zapora odklenjene, razen od 9.45 zvečer (ob petkih, sobotah in pred prazniki od polnoči) do 6.00 zjutraj (ob sobotah, nedeljah in med prazniki do 8.30). V tem času so se zaporniki lahko prosto gibali po hodniku (površina 35,7 kvadratnega metra), v bivalnih prostorih sojetnikov ali zunanjih ali notranjih prostorih za rekreacijo v skladu s pravili prestajanja kazni zapora. Vlada je trdila, da je tak režim veljal že več let.

8. Od 27. novembra 2009 do 21. januarja 2010 je pritožnik bival na odprtem

oddelku ZPKZ Ljubljana Ig v sobi št. 3, ki je merila 40 kvadratnih metrov in imela šest ležišč. Vlada je navedla, da so bili med pritožnikovim bivanjem v tej sobi nastanjeni štirje zaporniki.

9. Sobe na odprtem oddelku so bile odprte štiriindvajset ur dnevno in zaporniki so se, razen med spanjem, lahko prosto gibali znotraj odprtega oddelka (v jedilnici, učilnici, prostoru za rekreacijo) in na zunanjih površinah (park in športni prostor). Poleg tega so se lahko rekreirali štiri ure dnevno, lahko so nakupovali v trgovini zunaj zapora, imeli so nenadzorovane obiske, njihovo dopisovanje z osebami zunaj zapora in uporaba telefona ni bilo omejeno ali nadzorovano. Odprti oddelek je lahko sprejel sedemindvajset oseb v petih sobah. Zaporniki so si delili sanitarne prostore s petimi prhami, petimi umivalniki v umivalnici, tremi stranišči v pritličju in štirimi stranišči v prvem nadstropju ter sobo za pranje s pralnim strojem in sušilnikom, kar vse so lahko prosto uporabljali. Na odprtem oddelku so imeli zaporniki pravico do nenadzorovanih obiskov zunaj zapora v trajanju petih ur ob koncu tedna, prostih izhodov in letnega dopusta, če so delali v ZPKZ Ljubljana.

10. Od 21. januarja 2010 do 2. septembra 2010 je bil pritožnik v Oddelku Novo mesto, najprej v odprtem režimu in potem, ko je bil osumljen storitve kaznivega dejanja med dopustom, v zaprtem režimu prestajanja kazni. Med prestajanjem kazni v Oddelku Novo mesto je bil pritožnik nameščen v enoti št. 4, ki je merila 58,51 kvadratnega metra in je obsegala štiri ločene prostore, in sicer predsobo površine 11,55 kvadratnega metra, sanitarni prostor površine 1,27 kvadratnega metra, večjo sobo površine 30,74 kvadratnega metra s šestimi ležišči in manjšo sobo površine 15,22 kvadratnega metra s tremi ležišči, kjer je pritožnik bival s še dvema zapornikoma. V predprostoru so zaporniki lahko gledali televizijo in si pripravljali tople napitke. Po enoti so se lahko prosto gibali štiriindvajset ur dnevno, saj so bila notranja vrata odklenjena. Od 3.30 popoldne do 10.00 zvečer so se zaporniki lahko prosto gibali tudi po skupnem hodniku Oddelka Novo mesto in po prostorih za rekreacijo. Pritožnik je izven enote preživel dvanajst ur dnevno: osem ur na delu, dve uri zunaj na površini 300 kvadratnih metrov, dve uri v skupnem hodniku površine 108,64 kvadratnega metra ali v skupnem bivalnem prostoru površine 59,04 kvadratnega metra. Pritožnik se je dve uri dnevno lahko gibal tudi po zunanjem sprehajališču. Razlika med odprtim in zaprtim režimom je bila samo v številu privilegijev, ki so jih bili zaporniki deležni zunaj zapora (v zvezi s prostimi izhodi, obiski itd.).

11. Med prestajanjem zapora je imel pritožnik dvaindvajset obiskov pri splošnem zdravniku. Za obisk pri zobozdravniku ali psihiatru ni zaprosil. Sestankov s psihologom se ni udeleževal.

12. Temperatura v sobah je po podatkih vlade v drugi polovici julija in avgusta 2009 pozno popoldne (od 17.00 do 17.30) dosegala v povprečju okrog 28 °C, sedem dni pa več kakor 30 °C.

B. Upoštevanje domača zakonodaja in praksa

13. Za upoštevanje domačo zakonodajo in prakso ter upošteevane mednarodne dokumente glej sodbo *Štrucl in drugi*, navedeno zgoraj, 33.–56. odstavek.

OČITKI

14. Pritožnik se je pritožil, da sta bila zaradi razmer, kakršne so bile med njegovim prestajanjem kazni v ZPKZ Ljubljana, kršena 3. in 8. člen konvencije. Pritoževal se je zlasti nad veliko prezasedenostjo, zaradi katere je imel premalo osebne prostora, slabimi sanitarnimi razmerami in neustreznim prezračevanjem, pretiranimi omejitvami časa, ki ga je smel preživeti zunaj sobe, visokimi temperaturami v sobah, neustreznim zdravstvenim varstvom in psihiatrično pomočjo ter izpostavljenostjo nasilju drugih obsojencev zaradi pomanjkljivega varovanja.

15. Pri navajanju 3. in 8. člena konvencije se je pritožnik pritožil tudi nad omejitvami telefonskih pogovorov in dopisovanja.

16. Pritožnik se je v skladu s 13. členom konvencije pritožil, da ni imel na voljo učinkovitega pravnega sredstva v zvezi s pritožbami na podlagi 3. in 8. člena konvencije.

PRAVO

17. V sodbi *Jevšnik proti Sloveniji*, št. 5747/10, 25.–26. odstavek, 9. januar 2014, je Sodišče ugotovilo, da za bivalne razmere, kakršne je imel pritožnik na polodprtem oddelku ZKPZ Ljubljana, površino osebne prostora (3,3 oziroma 3,4 kvadratnega metra) in čas, ki ga je lahko preživel zunaj sobe (od ponedeljka do četrta, petnajst ur in petinštirideset minut dnevno, ob petkih osemnajst ur, ob sobotah petnajst ur in pol ter ob nedeljah trinajst ur in petnajst minut), ni mogoče šteti, da so bile v nasprotju s 3. členom konvencije, saj je imela omejitev osebne prostora na ležiščih nadomestilo v svobodnem gibanju, ki ga je imel pritožnik na voljo podnevi. Glede visokih temperatur v sobah med poletjem 2009 Sodišče ugotavlja, da čeprav je bil pritožnik na prestajanju kazni tudi v drugi polovici julija in v avgustu 2009, se njegov položaj v tem obdobju ni mogel dodatno poslabšati zaradi visokih temperatur, saj je bil na polodprtem oddelku in je zato lahko veliko časa preživel zunaj zaporniške sobe.

18. V tej zadevi je bil pritožnik nameščen na polodprtem oddelku s površino osebne prostora 3,4 kvadratnega metra in imel na voljo enak čas za preživljanje zunaj sobe kot pritožnik v zadevi *Jevšnik proti Sloveniji*. Ker so bile bivanjske razmere med pritožnikovim prestajanjem kazni na polodprtem oddelku enake, kakor jih je imel pritožnik v zadevi *Jevšnik proti Sloveniji*, je ta del pritožbe treba zavrnil kot očitno neutemeljen v smislu točke a tretjega odstavka 35. člena konvencije.

19. Do enakega zaključka je Sodišče prišlo tudi v zvezi s pritožnikovim bivanjem v Oddelku Novo mesto. Tam je kazen zopora prestajal v odprtem in zaprtem režimu, ki se razlikujeta samo po številu privilegijev, ki so jih zaporniki deležni zunaj zopora (v zvezi s prostimi izhodi, obiski itd.). Pritožnik je bil nameščen v enoti, ki je merila 58,51 kvadratnega metra. Enota je obsegala večjo sobo površine 30,74 kvadratnega metra s šestimi ležišči (tam je vsak zapornik imel na voljo 5,1

kvadratnega metra osebne prostora) in manjšo sobo, ki je merila 15,22 kvadratnega metra in imela tri ležišča, kjer je pritožnik bival s še dvema zapornikoma (vsak od treh zapornikov je imel na voljo 5,1 kvadratnega metra osebne prostora). Zaporniki so lahko uporabljali predprostor površine 11,55 kvadratnega metra in sanitarni prostor površine 1,27 kvadratnega metra, pri čemer sta bila oba prostora del enote. Pritožnik se je po enoti lahko prosto gibal štiriindvajset ur dnevno, saj so bila notranja vrata odklenjena; od 3.30 popoldne do 10.00 zvečer se je lahko prosto gibal tudi po skupnem hodniku Oddelka Novo mesto in po prostorih za rekreacijo. Pritožnik je izven enote preživel dvanajst ur dnevno: osem ur na delu, dve uri zunaj na površini 300 kvadratnih metrov, dve uri v skupnem hodniku površine 108,64 kvadratnega metra ali v skupnem bivalnem prostoru površine 59,04 kvadratnega metra. Pritožnik se je dve uri dnevno lahko gibal tudi po zunanjem sprehajališču. Vlada je trdila, da se pritožnik ni pritoževal glede bivanja na oddelkih ZKPZ Ljubljana, Oddelek Novo mesto. Kljub vsemu Sodišče ugotavlja, da se je pritožnik pritožil zaradi razmer med prestajanjem kazni v ZPKZ Ljubljana, pri čemer je Oddelek Novo mesto oddelek ZPKZ Ljubljana, kjer bivanjske razmere med pridržanjem vsekakor niso v nasprotju s konvencijskimi standardi. Zato je v skladu s točko a tretjega odstavka 35. člena konvencije ta del pritožbe treba zavrniti kot očitno neutemeljen.

20. Nazadnje je tudi ta del pritožbe v zvezi s pritožnikovem pridržanjem na odprtem oddelku v skladu s točko a tretjega odstavka 35. člena konvencije treba zavrniti kot očitno neutemeljen. Tam je imel pritožnik na voljo najmanj 6,7 kvadratnega metra osebne prostora (ali 10 kvadratnih metrov, ko je sobo delil s še tremi drugimi zaporniki) in so bile sobe odprte štiriindvajset ur dnevno, tako da se je, razen med spanjem, lahko prosto gibal znotraj odprtega oddelka in po zunanjih površinah. Vlada je trdila, da se pritožnik tudi ni pritoževal v zvezi z njegovim bivanjem na odprtem oddelku. Sodišče kljub vsemu ugotavlja, da se je pritožnik pritožil zaradi razmer med prestajanjem kazni v ZPKZ Ljubljana, pri čemer je odprti oddelek Ig oddelek ZPKZ Ljubljana, kjer bivanjske razmere med prestajanjem kazni vsekakor niso v nasprotju s konvencijskimi standardi.

21. Sodišče v nadaljevanju iz enakih razlogov meni, da razmere med pritožnikovim pridržanjem v zaporu ne odpirajo nobenega vprašanja po 8. členu konvencije. Zato je v skladu s točko a tretjega odstavka in četrtem odstavkom 35. člena konvencije ta del pritožbe treba zavrniti kot očitno neutemeljen.

22. Glede pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev Sodišče ob tem, da je očitke po 3. in 8. členu konvencije razglasilo za nesprejemljive, meni, da pritožnik nima nobene utemeljene zahteve, ki bi jo uveljavljal na podlagi 13. člena konvencije (glej *Visloguzov proti Ukrajini*, št. 32362/02, 74.–75. odstavek, 20. maj 2010. Iz navedenega sledi, da je v skladu s točko a tretjega odstavka in četrtem odstavkom 35. člena konvencije ta del pritožbe treba zavrniti kot očitno neutemeljen.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

razglaša, da pritožba ni sprejemljiva.

Stephen Phillips
namestnik *sodnega tajnika*

Ann Power - Forde
predsednica